

## POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa T. G.  
przeciwko P. Spółce Akcyjnej w K.  
o ustalenie istnienia stosunku pracy,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 10 kwietnia 2018 r.,  
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i  
Ubezpieczeń Społecznych w K.  
z dnia 24 stycznia 2017 r., sygn. akt IX Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 240  
(dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów  
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 23 września 2016 r. (którym oddalono powództwo T. G. przeciwko P. S.A. z siedzibą w K. o ustalenie istnienia stosunku pracy i odstąpiono od obciążania powoda kosztami procesu) i odstąpił od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Powód zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego: 1/ art. 84 k.c. w związku z

art. 300 k.p., przez błędną wykładnię oraz niezastosowanie i uznanie, że w sprawie nie występują przesłanki wady oświadczenia woli w postaci błędu i możliwości uchylecia się od ich skutków przez powoda, podczas gdy powód skutecznie powołał się na swoje mylne wrażenie dotyczące treści złożonego oświadczenia o rozwiązaniu umowy za porozumieniem stron, z uwagi na to, że był przekonany, iż zostanie mu wręczone zwolnienie dyscyplinarne, które miało dotyczyć okoliczności nieprawidłowości przy ustalaniu ceny karpia z kontrahentem „S.” Sp. z o.o. w Z., natomiast z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 25 sierpnia 2015 r. powód uzyskał wiedzę, że nie było żadnych wątpliwości co do jego umocowania do zawarcia przedmiotowej umowy i pozwana nie powoływała się na nieważność zawartej umowy oraz wadliwość ustalonych w niej cen; 2/ art. 84 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez błędną wykładnię i uznanie, że nie znajduje w sprawie zastosowania, podczas gdy prawidłowa interpretacja zachowania powoda, w jego kontekście sytuacyjnym, powinna była doprowadzić do wniosku, iż powód godząc się na rozwiązanie stosunku pracy za porozumieniem stron, działał w istocie pod wpływem błędu, wywołanym przez stronę pozwaną, polegającym na daniu wiary w zasadność grożącego mu wypowiedzenia „dyscyplinarnego”, podczas gdy nie istniały żadne przesłanki do takiego zwolnienia, a powód skutecznie uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli; 3/ art. 8 k.p., polegające na naruszeniu zasad współżycia społecznego, przez brak rozważenia przez Sąd, czy rozwiązanie z powodem umowy o pracę za porozumieniem stron nie narusza powyższych zasad, podczas gdy pozwana uzasadniała rozwiązanie stosunku pracy przez informowanie powoda o niemających miejsca nieprawidłowościach przy sprzedaży karpia na rzecz spółki „S.” Sp. z o.o. w Z., a jednocześnie powód miał wówczas 58 lat, zaś sytuacja mężczyzny na rynku pracy w wieku powoda utrudnia mu znalezienie zatrudnienia, co przekonuje do wniosku, iż w realiach sprawy doszło do naruszenia zasad współżycia społecznego przez pozwaną wobec powoda przez „przymuszenie” go do złożenia rażąco dla niego niekorzystnego oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy za porozumieniem stron. Skarżący zarzucił również naruszenie przepisów prawa procesowego: art. 217 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., przez nieuzupełnienie materiału dowodowego w zakresie oddalonego wniosku dowodowego przez Sąd Okręgowy, co skutkowało

nieustaleniem okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, mimo iż powód nie mógł ich przedstawić przed Sądem pierwszej instancji z uwagi na brak wiedzy o tych środkach dowodowych na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego. Skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na istotne zagadnienie prawne o następującej treści: (-) czy norma art. 365 § 1 k.p.c. dotyczy mocy wiążącej wyroku, jeśli zgodnie z treścią sentencji nie można zidentyfikować elementów dotyczących stosunku prawnego lub orzeczenie prawomocne dotyczy tylko jednego z elementów stosunku prawnego, dotyczących sprawy zawisłej przed innym sądem, przed którym orzeczenie jeszcze nie zapadło?; (-) czy odwołanie się zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. do samej sentencji wyroku pozwala na określenie granic powagi rzeczy osądzonej i jest wystarczające dla określenia właściwej mu mocy wiążącej, czy też w tym wypadku należy się posiłkować także uzasadnieniem orzeczenia, o ile zostało sporządzone?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1-4 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu zasadność przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioski o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Skarżący nie zdołał wykazać występowania tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnieniu, wskazując na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ograniczył się do sformułowania wątpliwości w formie pytań. Nie nawiązał natomiast w sposób ogólny i abstrakcyjny do treści powołanego

przepisu oraz nie wskazał, na czym polega trudność w dekodowaniu zawartej w nim normy prawnej. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wymogi te uzasadnione są publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 października 2007 r., V CSK 356/07). Nadto zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu zagadnienia, które jest zagadnieniem nowym, dotychczas nierozpatrywanym w judykaturze, a które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151). Skarżący natomiast konstruuje zagadnienie prawne bez powiązania z podstawami skargi, gdyż odnosi je do art. 365 § 1 k.p.c., chociaż naruszenia tego przepisu nie zarzuca w ramach kasacyjnej podstawy naruszenia prawa procesowego. Tymczasem przepis, którego nie objęto żadną z podstaw kasacyjnych, nie może stanowić oparcia dla konstruowania przesłanek przedsądu. Poszczególne elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej powinny bowiem korespondować ze sobą.

Zauważyć też można, że do podnoszonych przez skarżącego kwestii Sąd Najwyższy odnosił się już w swoim orzecznictwie, w tym chociażby w wyroku z dnia 22 lutego 2018 r., II UK 713/16 (niepublikowanym). W uzasadnieniu tego wyroku wskazano między innymi, że istotą wymiaru sprawiedliwości sprawowanego przez sądy jest samodzielne dokonywanie ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej. Wyjątki od tej samodzielności, w tym także związanie innymi orzeczeniami, są określone w prawie i jako wyjątki nie mogą być rozumiane ani stosowane rozszerzająco. Jeden z takich wyjątków uregulowany został w art. 365 § 1 k.p.c. W myśl tego przepisu, orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Z

prawomocnością orzeczenia sądowego (zarówno w ujęciu materialnym, jak i formalnym) związana jest powaga rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.), przy czym jest to konstrukcja prawna odmienna - choć ściśle powiązana - z regulacją art. 365 § 1 k.p.c. Wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Natomiast moc wiążąca orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) może być rozważana jedynie wtedy, gdy rozpoznawana jest inna sprawa niż ta, w której wydano poprzednie orzeczenie oraz gdy kwestia rozstrzygnięta innym wyrokiem stanowi zagadnienie wstępne. Moc wiążąca prawomocnego orzeczenia sądu charakteryzuje się dwoma aspektami. Pierwszy z nich odnosi się tylko do faktu istnienia prawomocnego orzeczenia. Ten aspekt występuje, gdy w poprzednim postępowaniu, w którym zapadło prawomocne orzeczenie, nie brała udziału choćby jedna ze stron nowego postępowania, a nie jest ona objęta prawomocnością rozszerzoną. Nie można bowiem takiej strony obciążać dalszymi skutkami wynikającymi z prawomocnego orzeczenia. Drugi aspekt mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia jest określony jako walor prawny rozstrzygnięcia (osądzenia) zawartego w treści orzeczenia. Jest on ściśle związany z powagą rzeczy osądzonej (art. 366 § 1 k.p.c.) i występuje w nowej sprawie pomiędzy tymi samymi stronami, choć przedmiot obu spraw jest inny. W nowej sprawie nie może być wówczas zastosowany negatywny (procesowy) skutek powagi rzeczy osądzonej polegający na niedopuszczalności ponownego rozstrzygania tej samej sprawy. Występuje natomiast skutek pozytywny (materialny) rzeczy osądzonej przejawiający się w tym, że rozstrzygnięcie zawarte w prawomocnym orzeczeniu (rzecz osądzona) stwarza stan prawny taki, jaki z niego wynika. Sądy rozpoznające między tymi samymi stronami nowy spór muszą przyjmować, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak przyjęto to w prawomocnym, wcześniejszym wyroku, a więc w ostatecznym rezultacie procesu uwzględniającym stan rzeczy na datę zamknięcia rozprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 r., II CSK 12/09, LEX nr 515722). Taka jest treść prawomocnego orzeczenia, o którym stanowi art. 365 § 1 k.p.c., a więc treść wyrażonej w nim indywidualnej i konkretnej normy prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2009 r., II PK 302/08, LEX nr 513001). W kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się ta sama

kwestia, nie może być ona już ponownie badana. Związanie orzeczeniem oznacza zatem zakaz dokonywania ustaleń sprzecznych z uprzednio osądzoną kwestią, a nawet niedopuszczalność prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 452/06, OSNC-ZD 2008 nr 1, poz. 20 oraz uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2008 r., III CZP 72/08, OSNC 2009 nr 2, poz. 20).

Ponadto w świetle utrwalonego w judykaturze poglądu, powagę rzeczy osądzonej ma w zasadzie tylko rozstrzygnięcie zawarte w sentencji wyroku, a nie uzasadnienie. Jeżeli jednak sentencja wyroku nie zawiera wyraźnych granic rozstrzygnięcia, aby ustalić granice powagi rzeczy osądzonej należy w pierwszej kolejności dokonać wykładni wyroku. Następnie trzeba posłużyć się treścią uzasadnienia, a jeśli nie zostało ono sporządzone, sąd orzekający musi sam - na podstawie akt sprawy - odtworzyć rozumowanie sądu, który wydał badane rozstrzygnięcie (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1957 r., 1 CO 20/57, OSPiKA 1958 nr 10, poz. 261; postanowienie z dnia 25 lutego 1998 r., II UKN 594/97, OSNAPiUS 1999 nr 1, poz. 37 oraz wyroki z dnia 15 marca 2002 r., II CKN 1415/00, LEX nr 53284; z dnia 23 maja 2002 r., IV CKN 1073/00, LEX nr 55501; z dnia 8 czerwca 2005 r., V CK 702/04, LEX nr 402284; z dnia 21 czerwca 2007 r., IV CSK 63/07, LEX nr 485880; z dnia 15 listopada 2007 r., II CSK 347/07, LEX nr 345525; z dnia 13 marca 2008 r., III CSK 284/07, LEX nr 380931 i z dnia 3 czerwca 2008 r., I UK 323/07, OSNP 2009 nr 19-20, poz. 267).

Konkludując, wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji. O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

r.g.